

України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

2. Термінологія законодавства // (БД) «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/termin>

3. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. // (БД) «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>

Малюк Василь Васильович,
кандидат юридичних наук

СВІТОВА ТЕНДЕНЦІЯ ТА ГЕНЕЗА ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ ОБ'ЄДНАНЬ НАЦІОНАЛЬНИМИ УРЯДАМИ

Для побудови дієвої системи протидії злочинності необхідно враховувати помилки минулого, оцінювати розвиток злочинних об'єднань у контексті змін суспільства. Тому розгляд становлення транснаціональних організованих злочинних об'єднань в Україні неможливий без дослідження світових тенденцій та історичних форм існування такого виду злочинності.

У першу чергу нас цікавить генеза транснаціональних організованих злочинних об'єднань, що створюють загрози державній безпеці. Але, у такому контексті, так само як і генеза використання зазначених злочинних об'єднань у конфліктах між державами це питання практично не розглядалась. Тому вважаємо за необхідне проаналізувати світову тенденцію та відомі історичні аналогії використання державами злочинних об'єднань у конфліктах (різного ступеня агресії). Про чітку періодику тут говорити недоцільно, у зв'язку з різним ступенем організованості та позиціонування як злочинних певних об'єднань, що використовувалися. Тому відмічаємо лише найбільш яскраві історичні приклади.

Науковці зазначають, що перші згадки про мафіозні структури пов'язують з формуванням груп охоронців сицилійських баронів, що вербувалися із числа членів злочинної організації, основою якої у XII столітті, були об'єднання місцевих родин (фактично – розбійників) проти Священної Римської імперії німецької нації (*Sacrum*

Romanorum Imperium Nationis Germaniae), які пізніше використовувалися також династією Бурбонів, які вели воєнні дії з сицилійськими правителями [1, с. 45]. Практично ці групи можна розглядати як організовані злочинні об'єднання, які загрожували державній безпеці країни, шляхом використання їх злочинного впливу іншими державами.

Одним з найбільш яскравих прикладів діяльності транснаціональних організованих злочинних об'єднань є період приблизно 1650-1730 р.р. на який припадає - «золотий вік піратства» у районі Карибського моря. Пірати того періоду - це організовані злочинні об'єднання, які діяли на територіях (у колоніях) різних країн та не підпорядковувалося жодному уряду. Цей період асоціюється з діяльністю інтернаціональних піратських екіпажів, які в однаковій мірі грабували як кораблі різних країн так і їх колонії. Про їх організованість свідчить наявність у них територіальних центрів (Ямайка та Тортуга), наявність правил поведінки, система підпорядкованості, створення злочинних організацій шляхом об'єднання декількох (до тридцяти) піратських груп для вчинення певних злочинів.

Оскільки у цей час продовжувалася війна між Англією, Францією та Іспанією, то відповідно уряди цих країн постійно використовували піратів для пограбувань торгових суден (іншої держави), нападів та знищення поселень та гарнізонів прибережних фортець. Формально засуджуючи піратство, водночас капітанам піратських кораблів протидіючі сторони видавали «каперські свідоцтва», які практично на період дії – це організоване злочинне об'єднання (окремий піратський корабель або флотилію таких кораблів) відносило до флоту певної держави. Тобто практично транснаціональні організовані злочинні об'єднання використовувалися різними країнами для ведення бойових дій одна проти одної.

У період становлення фашистської диктатури Беніто Мусоліні в Італії з 1921 року націоналістична політика корпоративізму (тоталітарна доктрина) не передбачала діяльності у країні інших груп, що могли претендувати на владу, і тому сицилійській мафії була об'явлена війна, у результаті якої до 1929 року значна частина членів «Cosa nostra» емігрували до США, де організували філіал – «La cosa nostra» [2, с. 89]. Зазначений філіал у Нью-Йорку очолював сицилієць Лакі Лучіано, який у 1936 році отримав строк тюремного ув'язнення – 30 років. Але війська союзників 9 липня 1943 року висаджуються на Сицилії і практично за два тижні звільняють острів,

при чому італійські гарнізони здаються практично без бою (наприклад з фортеці Монте-Каммарата, яку німці вважали майже неприступною, дезертирувало майже дві третини італійського гарнізону), союзники заздалегідь отримують інформацію про переміщення ворожих підрозділів, на острові відбуваються ряд диверсій. Така ситуація стала можливою завдяки тому, що американці заздалегідь домовилися з італійською діаспорою (мафіозними структурами) у США про допомогу під час звільнення острова, за що бос мафії Лаке Лучіано був звільнений з тюрми США у 1943 році, а посади в органах влади на Сицилії, які раніш займали фашисти були частково передані представникам мафії [3].

У цьому контексті привертає до себе увагу доля у Колумбії Медельїнського картелю. Рушійною силою Медельїнської групи були представники нижчих соціальних верств населення – дрібні торгівці, професіональні злочинці, декласовані елементи тощо, а спроба П. Ескобара перебрати на себе функції уряду країни, особливо в соціальній сфері, наштовхнулася на рішучий опір не тільки урядів Колумбії, США, країн Європи, а й місцевої Калійської групи та інших кримінальних структур [2, с.32]. У результаті уряд Колумбії наймав японських спеціалістів (власне – представників японської Якудзи), аби стежити за Ескобаром (як своїм політичним супротивником) впродовж кількох місяців напередодні його смерті, а спеціальна урядова служба розшуку у Медельїні одержала від членів калійського клану та американської «La Cosa Nostra» 10 мільйонів доларів США одразу після вбивства Ескобара. Отже, оплачувані урядом представники транснаціональної злочинної об'єднання, на думку де Грифа (урядового прокурора), «працювали не на уряд, а на ворогів Ескобара» [4, С. 26].

Оцінюючи наведені приклади можна констатувати наступне: національні уряди не гребують допомогою транснаціональних організованих злочинних об'єднань, що найчастіше відбувається у ситуації явної або спровокованої загрози державним інтересам з боку третьої сторони (причому такою стороною може бути як інша держава так і внутрішній «ворог», що посягає на інтереси правлячої верхівки. Разом з тим, злочинні організації рідко вступають в пряму конфронтацію з державою (у тому числі і тією, що є ворожою національному уряду), намагаються триматися осторонь міждержавних конфліктів, погоджуючись на співпрацю з урядом (як власним така і ворожою держави) під тиском обставин, які реально загрожують їх існуванню.

Список використаних джерел

1. Леган І. М. Теоретико-правові засади міжнародного співробітництва щодо запобігання та протидії транснаціональній злочинності: дис. ... докт. юрид. наук. 12.00.08. Житомир, Ірпінь, 2021.458 с.

2. Дорошенко А. Д. Фактор транснаціональної злочинності в сучасних міжнародних відносинах: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04 К., 2003.170 с.

3. Мафія проти фашистів: чому битва за Сицилію визначила судьбу Італії: URL https://24tv.ua/ru/mafija_protiv_fashistov_pochemu_bitva_za_siciliju_opredeljala_sudbu_italii_n1220768/amp

4. Renseller L. Global space: the menace of international drug trade. Current History. 1995. Vol. II, May. P. 13-25.